

TÖÖLEHT 5

Kehastuge ühe Kiribatiga seotud huvirühma esindajateks (huvirühmad määratakse loosiga), kes osalevad 2021. a toimuval COP26-l (ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste 26. konverents).

Teie ülesanne on koostada oma huvirühma fookusest lähtuv pöördumine konverentsil osalejate poole, mille eesmärk on selgitada kliimamuutuste ja merevee taseme tõusu puudutavate probleemide tõsidust ning vajadust võtta vastu otsuseid kliimamuutuste pidurdamiseks.

Temaatilise pöördumise koostamiseks võite kasutada filmist „Anote laev” saadud teadmisi, internetti ja sellele töölehele lisatud taustatekste/-videoid.

Pöördumise koostamiseks on aega **30 minutit**. Selle sisu peaks koosnema kolmest põhiosast:

- põhiprobleemi(de) kirjeldus
- argumendid: miks on vaja kohest tegutsemist
- nõudmised COP26-l osalevate riikide juhtidele.

Valige endi seast pöördumise ettekandja(d). Igal rühmal on ettekandeks aega **2 minutit**.

TEEMA 5: ÜMBERASUMINE

TEIE ROLL (HUVIRÜHM)

Kiribati kohalik omavalitsus

TAUSTAINFO

Kliimamuutused sunnivad 2050. aastaks elukohta vahetama 143 miljonit inimest, tõusev merepind ähvardab mitmeid troopilise piirkonna väikeriike juba praegu (Alexis-Martin jt, 2019). Tõusnud merepinna ja pikenenud tormihooaja kombinatsioon oma ettearvamatuses ja intensiivsuses viib tugevate tormihoogudeni. Kõrged merelained ujutavad üle inimeste kodud. Elu sellises üha haavatavamas kohas sunnib inimesi massiliselt ümber asuma. (Gerhardt, 2020: 74)

(vt videoklippi)

Merepinna tõusu ähvardav oht mõjutab otseselt inimeste elu. Veealuseks muutuvad saared võivad teha nii mõnegi Vaikse ookeani väikesaarte elanikud kodututeks kliimapõgenikeks (Gerhardt, 2020: 78). Sõna „kliimapõgenik“ ei ole veel rahvusvahelise õiguse ametlik termin, kuid see tähistab inimesi, kes on suurte kliimamuutuste tagajärjel sunnitud kodust lahkuma ja oma elu mujal üles ehitama ning kes koos sellega kaotavad oma traditsioonilise kultuuri, kogukonna ja enesemääramisõiguse. (Oakes jt, 2016)

Nagu ka filmist näha, on Kiribati valitsus ostanud Fidžile maad (ligi 6000 aakrit) põllukultuuride kasvatamiseks ja varuvariandina ka riigi elanikkonna evakueerimiseks, kui juhtub halvim (Fidži kõrgem asend ja stabiilsem rannajoon on vähem haavatav). Samal ajal on Maailmapank teinud ettepaneku, et Austraalia ja Uus-Meremaa peaksid võimaldama kliimamuutuste tõttu ümberasuvate inimeste avatud rännet Kiribatist ja teistelt Vaikse ookeani ohustatud saartelt. Siiani on Kiribati elanikele vastu tulnud ainult Uus-Meremaa valitsus, võimaldades aastas Uus-Meremaale rännata 75 inimesel. (Iberdrola, n.d.)

Fidži ost ei olnud esimene abinõu Kiribati ohtude maandamiseks. 2003. aastal Maailmapanga juhtimisel käivitatud Kiribati kohanemisprogrammi raames töötati välja veemajanduskavad, ehitati rannikule mereseinad, istutati mangroove ja paigaldati vihmavee kogumise süsteeme. Panga sõnul on 17,7 miljonit dollarit maksnud projekt säästnud magevett Tarawa atollis ja kaitsnud umbes ühe miili Kiribati 710 miili pikkusest rannajoonest. (Ives, 2016)

Valitsuse 2011. aastal tellitud aruanne pani aga kahtlema, kas Maailmapanga projekt aitas Kiribatil kliimamuutusteks valmistuda. Kuigi mangroovidest ja veemajanduskavadest on kasu olnud, siis näiteks 2014. aasta uuringu kohaselt osutus esimene liivakottidest ehitatud meremuuride ring hoopis kahjulikuks ning põhjustas endisest rohkem erosiooni. (Ives, 2016)

Teine uudne lähenemine, mis on viimasel ajal tähelepanu pälvinud, on idee rakendada rahvusvahelist pagulasõigust, mis on välja töötatud peamiselt pärast II maailmasõda poliitilise, usulise või rassilise tagakiusamise eest põgenevate inimeste kaitsmiseks, ka nende suhtes, kes on sunnitud lahkuma oma kodust kliimamuutuste tõttu. 2012. aastal taotles Kiribatist pärit loane Teitiota varjupaika Uus-Meremaal, väites, et tal ei olnud võimalik soolase vee pealetungi tõttu oma kodus Kiribatis toitu kasvatada ega joogivett hankida. Tema advokaat Michael Kidd väitis, et keskkonna- ja poliitiliste pagulaste eristamine on meelevaldne. „Sa oled kas pagulane või mitte,” tões ta intervjuus. (Ives, 2016)

Alates 2005. aastast on Kiribati valitsus propageerinud elanike ümberasumist, eriti Lõuna-Tarawast (Kiribati pealinn), Kiritimatile ehk Jõulusaarele. See on Kiribati Vabariigi koosseisu kuuluv Vaikse ookeani korallatoll, üks Line'i saartest. Kiritimatit peetakse vähem ohustatuks kliimamuutustest ning seal on rohkem ruumi kui teistel Kiribati saartel, sest tegu on maailma suurima korallatolliga. (Oakes jt, 2016)

Näiteks elab USA-s juba umbes 60 000 Marshalli saartelt pärit inimest, neist 20 000 Arkansases Springdale'is. Enamik neist emigreerus ajavahemikul 1999–2011 (RMI, 2011). Marshalli saarte elanike jaoks pole massiline ümberasumine siiski soovitud lahendus, sest inimesed, keel ja kultuur on maaga lahutamatult seotud. (Gerhardt, 2020: 77)

**KASUTATUD
KIRJANDUS:**

- Alexis-Martin, B., Dyke, J., Turnbull, J., & Malin, S. (2019, August 15). *How to Save a Sinking Island*. Retrieved from BBC Future: <https://www.bbc.com/future/article/20190813-how-to-save-a-sinking-island-nation>
- Gerhardt, C. (2020). Sea Level Rise, Marshall Islands and Environmental Justice. In *Climate Justice and Community Renewal*. Routledge.
- Iberdrola. (n.d.). *Kiribati and Climate Change*. Retrieved from <https://www.iberdrola.com/environment/kiribati-climate-change>
- Ives, M. (2016, July 2). *A Remote Pacific Nations, Threatened by Rising Seas*. Retrieved from The New York Times: <https://www.nytimes.com/2016/07/03/world/asia/climate-change-kiribati.html>
- Oakes, R., Milan, A., & Campbell, J. (2016). *Kiribati: Climate change and migration – Relationships between household vulnerability, human mobility and climate change*. Bonn: United Nations University Institute for Environment and Human Security (UNU-EHS).